

в рік протягом останніх десяти років, що в основному пов'язаний з великомасштабною програмою лісопосадок в Китаї, Індії та В'єтнамі.

В останні роки більшість країн звертають увагу на формування глобального партнерства в цілях розвитку. Це відбувається в рамках не лише країн, а й між ТНК в процесі їх суперництва. У 2011 році виплати допомоги склали 133,5 млрд. дол. США, що становить 0,31% розвинених країн сукупного національного доходу, що на 2,7% нижче в реальному вираженні в порівнянні з 2010 р.

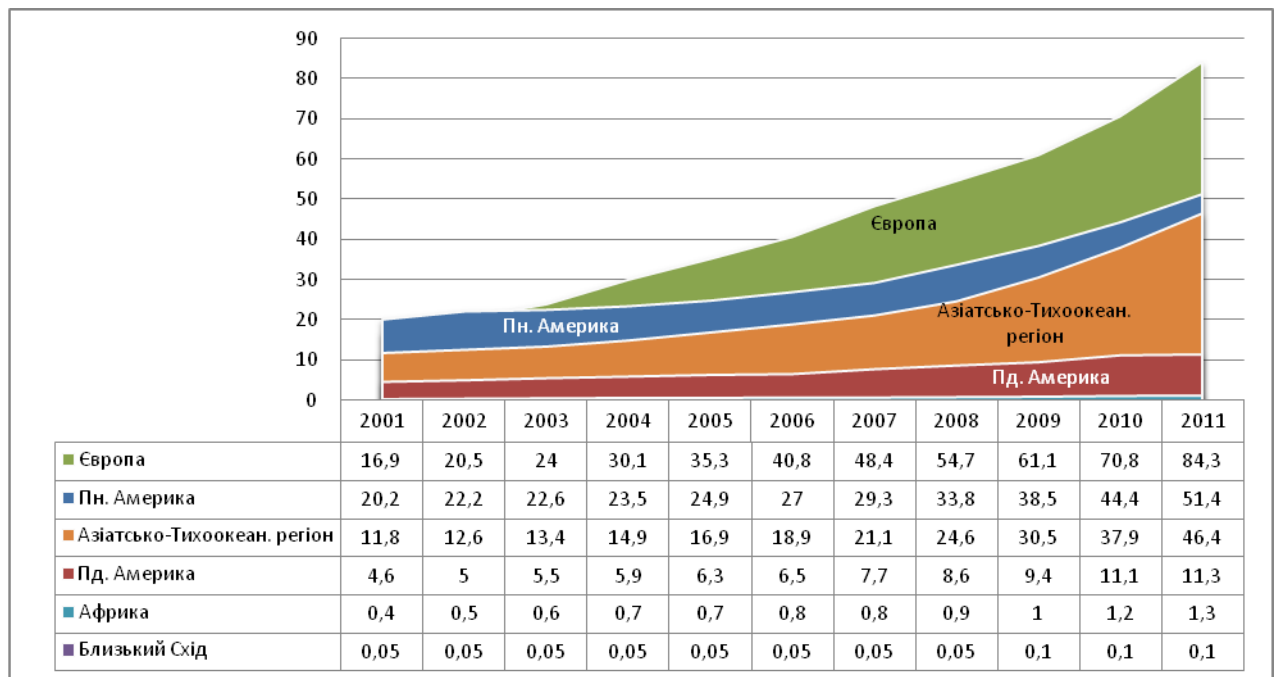
Роман ЗВАРИЧ

Тернопільський національний економічний університет

ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЮВАНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ

Різкий підйом темпів зростання чистої енергетики в Близькосхідних країнах, ймовірно, видається не більше ніж міражем. Аналітики песимістично налаштовані щодо збереження стабільного становища компаній з Близького Сходу, які спеціалізуються на відновлюваній енергетиці, в світлі скорочення кількості європейських проектів у цій сфері. Проте, Індія, Китай і Латинська Америка вселяють деякі надії на подальших зростання «зеленої» енергетики, в той час як європейський ринок захлиснула боргова криза, а північноамериканський ринок – відносно дешеві видобувні енергоресурси. Згідно з оцінками експертів, частка поновлюваних джерел енергії становить лише 0,2% від загального обсягу виробництва електроенергії в країнах Близького Сходу і Північної Африки. На загальносвітовому рівні даний показник складає в середньому близько 3%, а в багатьох європейських країнах ці цифри вже давно двозначні. Тобто, це навіть не одна десята від середньосвітового рівня. Крім того, якщо ми розділимо генерацію електроенергії з відновлюваних джерел між Близьким Сходом і Північною Африкою, то більша частина з цих двох десятих відсотка припаде на частку Північної Африки.

В цілому, зниження інвестицій в альтернативну енергетику в 2011 р. торкнулося практично весь регіон Близького Сходу і Північної Африки. Так на розвиток альтернативної енергетики регіону в 2011 р. надійшло 5,5 млрд. дол. інвестицій, що на 18% нижче показника 2010 року і становило всього 2,1% від загальносвітових інвестицій в цей сектор. Також, 2011 р. продемонстрував найнижчий приплив інвестицій у розвиток альтернативної енергетики в порівнянні з іншими регіонами світу. Політична нестабільність привела до того, що чимало проектів у сфері розвитку альтернативної енергетики в країнах даного регіону були відкладені. Зростання інвестицій в сектор відновлюваної енергетики зафіксований лише в ОАЕ і Марокко. Не будучи втягнутими в політичні заворушення «арабської весни», ці країни залучили 0,8 млрд. і 1,1 млрд. доларів відповідно. Стрімке зниження вартості технологій зробило сонячну енергетику в регіоні економічно життєздатною альтернативою турбін і генераторів, що працюють на нафтопродуктах і природному газі. У цілому, нові інвестиції в альтернативну енергетику в світі в 2011 р. зросли на 17% і досягли рекордних 257 млрд. дол. Іншими словами, вони збільшилися в 6 разів у порівнянні з 2004 р. і вдвічі – у порівнянні з 2007 р. Фактично ж сума інвестицій в поновлювані джерела енергії досяг 325 млрд. дол., враховуючи угоди злиття та поглинання на 68 млрд. дол. Європа, як і раніше, залишається найбільш важливим регіоном для інвестування в альтернативну енергетику, за нею слідують Китай і США.

Рис. 1. Споживання відновлюваних джерел енергії, млн. тон нафтового еквіваленту
 Джерело: складено автором за: bp.com/statisticalreview

Отже, як видно з рис. 1, енергетичний сектор країн Близького Сходу та Північної Африки потребує інвестиційних вливань, зокрема у розмірі 250 млрд. дол. протягом наступних 5 років. Ці інвестиції є необхідними для задоволення зростаючої потреби на електроенергію, адже за прогнозами, протягом наступних п'яти років споживання електроенергетики в регіоні буде збільшуватися на 7,8% щорічно і є гостра необхідність реалізації проектів по її виробництву, розподілу і транспортування. Разом із цим, у регіоні зростає кількість населення, а також гігантськими кроками розвивається промисловість, тому існує велика потреба в збільшенні виробництва електроенергії. На даний момент в регіоні функціонує більше 200 проектів, що знаходяться на стадії виконання або проектування, обсяг цих проектів коливається від 100 млн. до 20 млрд. дол. США. Слід зазначити, що лівову частку фінансують і реалізують у себе держави Перської Затоки – 42% від потреб регіону, а це 105 млрд. дол. Частка Ірану – 49 млрд. дол., а це – 20% від загального обсягу інвестицій. Серед цих проектів важливе значення набуває сонячна енергетика, зокрема планується реалізувати щонайменше 10 проектів на суму близько 6,8 млрд. дол., зокрема, в ОАЕ, Кувейті, Омані, Єгипті, Марокко. У разі успіху – це буде найбільший стрибок у використанні сонячної енергетики в регіоні. В цілому, хоч ОАЕ і відіграють провідну роль у розвитку відновлювальної енергетики серед країн Перської затоки, а керівництво країни націлене на те, що 7% електроенергії будуть генеруватися альтернативними джерелами вже до 2020 р., проте ця мета була перевиконана 21 з 27 держав-членів ЄС ще три роки тому.

Артур ЗУБРИЦЬКИЙ

Науково-дослідний інститут фінансового права, м. Ірпінь

МАКРОТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕВАЛЬВАЦІЇ В СВІТЛІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ЗОВНІШНЬОТОРГІВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Глобалізація світової економіки, однією з основних ознак якої є розширення масштабів обміну та інтенсифікація процесів руху товарів, капіталів та трудових ресурсів, поглиблює залежність національних економік від ситуації на зовнішніх ринках. Особливо це стосується малих відкритих економік, до яких можна віднести Україну. Така залежність створює потенційний ризик дестабілізації системи державних фінансів у випадку макроекономічних шоків на світових ринках товарів та послуг, на які орієнтований експортний сектор національної економіки. В